

Naveroka Bihûrgilî

UNÎTEYA YEKEM

DERSA 1.

TEMA: HEVNASÎN

- Merheba. Beyanî baş. Êvar baş. Roj baş. Şev baş.
- Tu ji ku yî?
- Kêfxweş bûm.
- Bi xatirê te. Oxir be.
- Li ser çavan.
- nasandin, navê min, navê te

RÊZIMAN: ALFABEYA KURDÎ

- alfabe
- tîpên girdek, tîpên hûrdek, tîpên dengdêr
- dengdêrên kurt
- dengdêrên dirêj
- tîpên dengnedêr

11-18

DERSA 4.

TEMA: AJELÊN GUNDÊ ME

- ajel, gund, karik, çêlek, mih, bizin, mirîşk, werdek, dik, elok

RÊZIMAN: A-HEJMAR

- hejmar, hejmare, hejmareyên ji sifrê heta nehan, hejmartina navan
- hejmarên di navbera deh û bîstî da
- hejmarên dehî
- gihaneka "û"yê di navbera hejmaran da

B-ÇEND?

- pirsîna hejmara navan bi "çend"ê
- "çend" wekî cihnavayî pirsyarî
- bêjeya "çend"ê di manaya "hinek"ê da

29-34

DERSA 2.

TEMA: POLA DÎLANÊ

- Beşa Ziman û Edebîyata Kurdî, xwendekara pola yekem, hezkirina ji kurdîyê
- xwendin, nivîsîn
- xwendekar, kur, keç, zanîngeh, diyarbekirî, bajar, zivistanan, havînan, texteyê biaqil, pace, rûnişteke, mase, platform, deriyê polê, ders, heval, jêhatî, mamosta, nexşe, qelem, refa pirtûkan, texte
- çil kes, bîst û du, hejdeh, pênc, pêncî
- piranî, bikêr, ronî, bilind, germ, hênik, memnûn
- ji ber ku, ji ber, ji bo, pir baş

RÊZIMAN: HEVOKÊN NAVÎ

- hevok, kar
- biker, pêveber
- e, ye, in, ne

19-22

DERSA 5.

TEMA: ROJNIVÎSKA ROJDAYÊ

- hişyar bûn, rastî ... hatin, dîtî, dilşa bûn, behs kirin, pirsîn, qeza kirin, xemgîn bûn, gerîn, biryar dan, xwastin, bêhn vedan, temaşe kirin, xatir xwastin, êşandin, gihîştin
- dawîya hefteyê, roj, rojên berê, du sal berê, dema ku, paşê, heta
- taştê, firavîn, xwarin
- rojnivîsk, sînema, film, park, nûçe
- mîna, mixabin
- di saet dehan da, di yekê da, sê kêr çaryek, heta saet şeşan, di saet şeş û bîst deqîqeyan da
- ji zû ve, bi hev ra, li ser, loma, li ser vê, ji hev, lê

RÊZIMAN: SAET ÇEND E?

- pirsîna saetê, niv, deqîqe, çaryek, kêr
- di gotina saetê da bikaranîna gihaneka "û"yê

35-40

DERSA 3.

TEMA: LI ZANÎNGEHÊ

- zanîngeh
- pola yekem, pola duyem
- ziman, edebîyat, beş, Beşa Dîrokê, kurdî

RÊZIMAN: A-NERÊNÎYA HEVOKÊN NAVÎ

- bi "ne"yê
- bi "nîne/nînin"ê

B-HEVOKÊN PIRSYARÎ YÊN NAVÎ

- bi awazeyê
- bi "ma"yê
- bi "gelo"yê
- bi "qey"ê

23-28

DERSA 6.

TEMA: SALEKA GERNASÎ LI HEWLÊRÊ

- çûn, vegerîn, gerîn, bi xêr hatin, derbas kirin
- par, meh, sal, werz, betlane
- deverên siruştî, deverên dîrokî

RÊZIMAN: A-ROJÊN HEFTEYÊ, NAVÊN MEH Û WERZAN

- navên rojan, navên mehan, navên werzan

B-PIRSÎNA NAVÊN ROJ, MEH Û WERZAN

- Îro çi roj e? Îro ji rojan çi ye?
- Sibeh çi roj e? Sibeh ji rojan çi ye?
- Duh çi roj bû? Duh ji rojan çi bû?
- Kengê?
- di ... da

41-46

DERSA 7.

TEMA: HEZKIRINA JI SIRUŞTÊ

- mirov, bajar, gund, siruşt, jîyan
- hewa, qirêj, trafik, darûber, hêşinahi
- bêhtengî, stres
- bêhn kirin, listin, bêrî kirin
- zozan, baxçe, dora çeman, xuşîna avê, dengê çûkan, zevî, daristan, şemamok, nêrgiz, zerdele, sêv

RÊZIMAN: NAVÊN ŞÊNBER Û RAZBER

- navên şênber, navên razber
- razberkirina navên şênber

47-50

DERSA 8.

TEMA: EM KOVAREKÊ DERDIXIN

- mamosta, xwendekar, nivîs, nivîskar, kovar, edebîyat, kom, kar, civîn
- helbest, çirok, şanoname
- derxistin, weşandin, kom kirin, amade kirin, belav kirin, bang kirin, çap kirin, bi hev ra

RÊZIMAN: REWŞA BANGKIRINÊ

- -(y)o, -(y)ê, -(i)no, ey, gelî

51-54

DERSA 9.

TEMA: SERDANA BAPÎRÎ

- serdan, nexweşî, hiş, endamên malbatê
- Xweda şifaya xêrê bide.
- bapîr, keç, neví, kur, zilam, met, mam, zarok, birazî, jin, neví, xanim, xal, dapîr, xwarzî, hevser

RÊZIMAN: CIHNAVÊN KESÎ YÊN XWERÛ DI ERKA BIKERÊ DA Û KÊŞANA WAN DIGEL KARA BÛNÊ

- cihnavên kesî yên xwerû di erka bikerê da
- kêşana cihnavên kesî yên xwerû di erka bikerê da
- kara "bûn"ê

55-60

DERSA 10.

TEMA: XURŞÎD FÊRÎ RENGAN DIBE

- pêşdibistan, mijar, amadekarî, navên rengan, reng, rengîn, siruşt, bi van, cuda
- dewlemend bûn, nas kirin, fêr kirin, nişan dan
- Kerem bike. Ka bibêje. De bibêje.
- Ev çi reng e? Ev çi ye? Gelo ev çi reng e? Rengê wê sor e. Ew reş e.
- mişmiş, pîvazterk, bacan
- Baş e. Aferîn! Nexêr. Her bijî! Te rast got.
- spî, reş, sor, pembe, şîn, kesk, zer, binefşî, porteçalî, qehweyî

RÊZIMAN: CIHNAVÊN NIŞANÊ

- cihnavên nişanê ji bo kes, ajel û tiştên nêzik
- cihnavên nişanê ji bo kes, ajel û tiştên dûr
- bikaranîna cihnavên nişanê di hevokê da
- tewandina cihnavên nişanê û bikaranîna wan

61-64

DERSA 11.

TEMA: MALBATA GULŞENÊ

- malbat, dê, bav, xwişk, bira, dapîr, bapîr, zarok
- ji bilî
- navê min, navê bavê min, bavê min, dêya min, xwişka min, birayê min, mala me
- mamostayê dîrokê, mamostaya werzişê
- panzdeh salî, şeş salî
- dibistana seretayî, xwendingeha navîn, lîse
- navend, gund, hewş, fireh, hewz, betlane, xelk, biçûktir
- avjenî kirin

RÊZIMAN: ZAYENDA NAVAN

- zayend
- navên nêr, navên mê, navên nêtar, navên siruştî, navên mirovan, navên ajelan
- bikaranîna paşgiran li gor zayendê
- zayenda rêzimanî

65-68

DERSA 12.

TEMA: CEJN

- Cejna te pîroz be. Destê te sax be.
- bi xêr hatin, pêşwazî li ... kirin, pîrozkirina cejnê
- Cejna Remezanê, Cejna Newrozê
- nasandin, xwarina cejnê

RÊZIMAN: ZAYEND DI HEVOKÊ DA

- paşgira tewangê -î: ji bo navên nêr
- paşgira tewangê -ê: ji bo navên mê
- tewanga navîn: mast-mêst

69-72

DERSA 13.

TEMA: KAWEYÊ HESINKAR Û NEWROZ

- cejna biharê, roja cejnê
- sembola cejnê
- ciwanên welatî, qesra Dehaqî
- hilweşandin

RÊZIMAN: ZAYEND DI RAVEKÊ DA

- ravek, ravekirî, raveker
- ravekirîya mê: paşgira "-a"yê
- ravekirîya nêr: paşgira "-ê"yê
- ravekera mê: paşgira tewangê (-ê)
- ravekera nêr: paşgira tewangê (-î)

73-76

DERSA 14.

TEMA: JÎNGEHA MIN

- jîngeh, jîngehparêz, jîngehparêzî
- tenduristîya candaran
- parastin, divê
- li ... xwedî derketin
- hişyar kirin, xerc kirin
- çem, gol, behr, derûdor, kolan, darûber, av, elektrîk

RÊZIMAN: RAVEKA NAVÎ-I

- raveka navî, ravekirî, raveker, paşgirên ravekirîyê, paşgirên ravekerê

77-80

UNÎTEYA DUYEM

DERSA 1.

TEMA: LI BAZARA XWEREKÊN GUNDAN

83-86

- bazara xwerekên gundan, çêja xwerekên gundan, hêkên mirîşkên gundan, mastê pezî, mehîr, mehîra mastê pezî, hêkerûn, dimsa gundan, hêkedims, goştê mirîşkên gundan, penîr, şîr
- lewra, "ji alîyê ... ve", bi taybetî, ji vir, li vir, bi rastî, lê, jixwe, nexwe
- hînî ... bûn, peyda bûn
- pê çê kirin, xwarin çê kirin
- organîk, tenduristî, bitam
- Ne wisa?
- Kerem bike.

RÊZIMAN: RAVEKA NAVÎ-II

- ravekên navî bi sê navan
- ravekên navî bi çar û zêdetir navan

DERSA 2.

TEMA: CÎHANA AJELAN

87-92

- gur, rovî, şêr, piling, xezal
- mih, bizin, çêlek, pisîk, mirîşk
- masî, kevjal, req, beq, kûsî
- hesp, ker
- baz, kevok, qijik, kew
- mar, gumgumok, marmarok
- siruşt, daristan, bejahî
- firîn, xişîn

RÊZIMAN: NAVÊN NENASYAR

- navên nasyar
- navên nenasyar
- nenasyarkirina navan
- navên yekhejmar û nenasyar
- navên pirhejmar û nenasyar

DERSA 3.

TEMA: AMED

93-98

- bajarekî tarîxî
- mizgeftê navdar
- hin nivîstekên sûrê
- mîrata çandî ya cihanê
- hin qesrên mezin, hin dêrên tarîxî, hin zanyarên navdar
- mizgeft, dêr, medrese, qesir, nivîstek, avahî
- mîmarî, wêne, navendî, zanyar, muze

RÊZIMAN: NENASYARÎYA RAVEKIRÎYÊ

- nenasyarkirina ravekirîyê
- nenasyarkirina ravekirîya mê
- nenasyarkirina ravekirîya nêr
- nenasyarkirina ravekirîya pirhejmar

DERSA 4.

TEMA: ROVÎ Û ŞÊR

99-102

- rêya hîleyekê, dûvê hespekî, serê xencerekê
- bermayiyên hin xwarinan
- hîle, hêz, werîs, xencer, reben, mişk, gir

RÊZIMAN: NENASYARÎYA RAVEKERÊ

- nenasyarkirina ravekera mê
- nenasyarkirina ravekera nêr
- nenasyarkirina ravekera pirhejmar

DERSA 5.

TEMA: WESAYÎTÊN KOMGUHÊZ LI AMEDÊ

103-108

- wesayît, wesayîten komguhêz
- Gelo heye? Çima tune ye? Çi heye?
- Li Dîyarbekirê metro nîne. Berê hebû.
- Berê tune bûn, niha hene.
- Hêvîdar im. Tu pirsgirêk nîne.
- mixabin
- tramway, otobus, mînîbus, metro, taksî

RÊZIMAN: KARA HEBÛNÊ

- heye, nîne/tune ye, hene, nînin/tune ne, hebûn, nebûn/tune bûn

DERSA 6.

TEMA: TENDURISTÎYA ÇAVAN

109-112

- ezbenî, tenduristîya çavan, tîrêjên rojê, rasterast, dema ku hewce bike, berçavkên tavê, toz û dûman, egzersizên çavan, di cih da
- li televîzyonê temaşe kirin, mijûlî kompîterê bûn, westandin, çûn cem pizîşkî, pêşniyaz kirin
- Divê em çi bikin? Tiştêkî baş e. Divê em bi cih binin. Her bijin xwendekarino!

RÊZIMAN: NAVÊN PIRHEJMAR

- pirhejmarîya navan di ravekê da
- pirhejmarkirina ravekirîyê: paşgira "-ên"ê
- pirhejmarkirina ravekerê: paşgira tewangê "-an"
- "-an" a paşgira tewangê di hevokê da

DERSA 7.

TEMA: GEŞTA SERHEDÊ

113-116

- geşt, gerîn, gihîştin, vejerîn, xwarin, vexwarin, xwaringeh
- bi rê ketin, berê xwe dan, ketina avê, biryar dan, kom bûn

RÊZIMAN: PIRHEJMARKIRINA NAVAN BI RÊYA PÊVEBERÊ

- pirhejmarîya navan di hevokê da
- pirhejmarkirina bikerê bi rêya pêveberê
- pirhejmarkirina berkarê bi rêya pêveberê

DERSA 8.

TEMA: LI BAZARA TAXÊ

117-122

- Xêr e? Yên sor yan yên zer? Yên sor xweş in. Sêvên çawa?
- dezgeha sebzeyan, bazara taxê, milê rastê, milê çepê
- hatin, heye, danûstandin kirin, standin, behs kirin, kirîn, pêşniyaz kirin
- ji ber vê, nexwe, bi hev ra, gelo, ji ku, bi rastî jî, ji vir, ev cure, her dem, heftaya borî
- fêkî, zebeş, sêv, porteçal, kîvî, mûz, kartol, gêzer, tivir, pîvaz, îspenax, mêvan, biav, tam

RÊZIMAN: CIHNAVÊN PIRSYARÎ

- cihnav "kî"yê
- cihnav "kê"yê
- kîjan, kîjanê, kîjanî, kîjanan
- ku/ku derê
- li ku/li ku derê
- ji ku/ji ku derê
- ber bi ku ve/ber bi ku derê ve
- di ku da/di ku derê da

DERSA 9.

TEMA: ENDAMÊN LAŞÊ ME

123-126

- endam, laş, xwîn, zîyandar, endamên laşê mirovan,
- endamên navekî, endamên derekî, laşê mirovan
- De pirsyarên xwe bike? Çend cure?
- Dil bi kêrî çi tê? Lê gurçik?
- Em bi guhên xwe hev dibihîzin.
- xuya bûn, belav kirin, derxistin, paqij kirin
- dil, gurçik, pişik, mîde, kezab, rovî, dest, ling, çav, guh, poz, ziman, didan

RÊZIMAN: CIHNAVA "HEV" Û "XWE"YÊ

- cihnav "hev"ê
- çêkirina ravekan bi cihnav "hev"ê
- cihnav "xwe"yê
- çêkirina ravekan bi cihnav "xwe"yê

DERSA 10.

TEMA: KELÛPELÊN DIBISTANÊ

127-132

- dest pê kirin
- nişan dan
- nişanî hev dan
- loma, ji xwe ra, dema ku
- Jêbira min sor, ya wî kesk bû.
- Qelemên min du, yên wî pênc bûn.
- kelûpel, dibistana seretayî, listeya kelûpelên dibistanê, qirtasiye
- qelem, qelemtiraş, qelemdank, defter, pirtûk, kaxez, çente, hejmartek

RÊZIMAN: CIHNAVÊN PÊWENDÎYÊ

- ya
- yê
- yên

DERSA 11.

TEMA: MAÇA TÎMA ZAXOYÊ Û TÎMA AMEDÊ

133-138

- jê standin, lê nêrin, listin, standin, bir ser ketin
- pê ra, tê da
- gog, şahî, listikvan, gol, dadwer, maç, li pêş, qeleparêz, şût, qada cezayî, tîm, qele, penaltî

RÊZIMAN: CIHNAVA PAŞNÛSEK

- cihnav paşnûsek: "-ê"
- formên "jê, lê, pê, tê"yê

DERSA 12.

TEMA: LORÎN WÊNEYAN XÊZ DIKE

139-142

- keçeka jîr, kurseka taybetî, perwerdeyeka baş, jûreka fireh, tiwalên çargoşe, pêşangeheka mezin
- hobi, dîmen, wêne, pêşdibistan, siruşt, boyaxa neftî, pastel, ziwa, kurs
- xêz kirin, çêkirina wêneyan

RÊZIMAN: HEVALNAVÊN ÇAWANÎYÊ

- rewş, reng, teşe, çêj, nîrx, jêçêbûn

DERSA 13.

TEMA: TRAFÎK

143-146

- Ev rê qelebalix e. Ew rê sakîn e.
- di vê rêyê da, dawîya wê rêyê, li wan deran
- rê, peya, sersar, ajovan, trafik, peyarê, bêsebir, peyabork, tevlihev, ajotin
- baldar bûn, derbas bûn, haydar bûn

RÊZIMAN: HEVALNAVÊN NÎŞANÊ

- ji bo kes, ajel û tiştên nêzik: ev
- ji bo kes, ajel û tiştên dûr: ew
- pirhejmarîya hevalnavên nîşanê
- yekhejmarîya hevalnavên nîşanê
- tewandina hevalnavên nîşanê

DERSA 14.

TEMA: DANÛSTANDIN LI ÇARŞIYÊ

147-150

- dikana duyem, kolana sêyem
- sê kilo firingî, du kilo xîyar, kîloyek goştê hêrayî
- Tu dikarî çar kilo goşt bikêşî?
- Kerem bike/bikin.
- ji kerema xwe, sê sed û pêncî lire

RÊZIMAN: HEVALNAVÊN HEJMARÎ

- cureyên hevalnavên hejmarî
- hevalnavên hejmaran ên resen
- hevalnavên hejmaran ên rêzîn

Ferhengok - Sözlükçe - Glossary

152-160

Bersivên Rahênanan

161

Çavkanî

168